

کیومرث اشرفیان

آیا لازم است که عبارت «دعوا نکنیم» را تعریف کنیم؟ آن‌گاه که دعوی در میان باشد و همگان آن دعوا را می‌بینیم، روشن است که نیازی به تعریف «دعوا» نداریم. گروهی که با یکدیگر در منازعه و دعوا هستند را دعوت به آرامش می‌کنید. همین. این‌جان کلام وفاق است. برای اینکه وفاق داشته باشیم، ضرورتاً نیازی نیست که وفاق را تعریف کنیم، چراکه وفاق یک روحیه و روش و رویکرد است؛ به همین سادگی. وفاق به مثابه راه یعنی که در تعاملات اجتماعی و سیاسی رویکردی همکارانه داشته باشیم. پس از آن است که می‌توان گفت‌وگو را آغاز کرد. اگر اصل بر دعوا باشد، گفت‌وگویی شکل نمی‌گیرد، مسئله‌ای تعیین نمی‌شود، راه‌حلی جست‌وجو نمی‌شود و قرار و مداری شکل نمی‌گیرد. مجموعه همایش‌های وفاق ملی که در تهران و شهرستان‌ها و به مدت سه ماه در حال برگزاری است، با همین نگاه شکل گرفته است. وفاق یک کارگاه آموزشی ملی است که نقش‌های چندگانه‌ای دارد. یک نقش سیاسی دارد که عبارت از آن است که نیروهای سیاسی به آزمون وفاق بپردازند. بدیهی است که شماری در میان نیروهای سیاسی هستند که اصطلاحاً «به هیچ صراطی مستقیم نیستند» و البته پژواک بلند و مدعی سنگین‌تر از وزن واقعی خود دارند. گفت‌وگوی دائمی نیروهای ملی (تاکید می‌کنم گفت‌وگوی دائمی) می‌تواند آن پژواک را در جای واقعی خود بشاند و حد و حدود آن را نمایان کند و نقش تخریبی آن را برای تمدن‌سازی ملی آشکار کند. اما اگر بخواهیم اسیر یاس حاصل از آن پژواک‌های بلند شویم، طبیعی است که باید وفاق را تعطیل کنیم. اساساً موضوع وفاق آن گروه‌های اندک نیستند. باید از آنها گذر کرد و با اعتمادبه‌نفس گفت‌وگوی عمومی را در فضای رسانه‌ای در پیش گرفت و به تکرار و تکرار آن پرداخت. این یک «پروژه سیاسی» است که نه رسانه‌ای» و یک «پروژه سیاسی» است که نه ضرورتاً و انحصاراً از سوی دولت بلکه باید از سوی نیروهای مدنی و احزاب سیاسی در پیش گرفته شود تا به خلق گفتمانی فراگیر نائل شوند. نمی‌توان کشور را به حال خود رها کرد تا ملعبه شماری اندک از افرایون این سو و آن سو شود. سخن، قدرت است و «پردازش جمعی سخن» در جامعه یک «پروژه سیاسی تولید قدرت» از سوی نیروهایی است که نمی‌خواهند جامعه سیاسی متلاشی شود و قدرت عمومی کاهش یابد تا کشور در معرض نابودی و تجزیه قرار نگیرد.

وفاق، اما یک نقش تربیتی نیز دارد و هدف آن تربیت سیاسی جمعی است تا جوانان این راه را به عنوان راهی «استاندارد» برای خواسته‌ها و مطالبات خود در پیش گیرند و از اقدامات کور و مخرب بازداشته شوند. دیده‌ایم که چگونه نوجوانان و جوانان اسیر جریان‌های سیاسی کور شده‌اند که بعضاً نتیجه‌های معکوس داشته است. وفاق به مثابه راه و روحیه همین هدف را در پی دارد و بر آن است که «سخن»، مهم‌ترین ابزار برای یکار سیاسی، برای رشد اجتماعی و برای تمدن‌سازی است. در همایش وفاق ملی تقسیم که چگونه یک عبارت ساده «دعوا نکنیم» دستمایه‌ای شد برای فراخوان به اندیشمندان کشور تا درباره وفاق بیندیشیم. این عبارت ساده ابتدا در حلقه گزینش مدیران سیاسی خود را نشان داد و البته دچار کج‌فهمی شد اما هنوز دچار کژکارکردی نشده است. حداقل امیدهایی برای ادامه آن در گسترش دامنه رفع فیلترینگ، در بررسی مجدد FATF، در مذاکراتی که در پیش گرفته خواهد شد و... وجود دارد. به تعبیر ریاضی استاندارد ارجمند آقای دکتر مقصود فرستخواه، آقای پزشک‌بان باید روایت اجتماعی رای انتخاباتی خود را دریابد. یعنی عبارت ساده دعوا نکنیم یا واژه وفاق یا رای ملت، واجد یک معنای اجتماعی و حامل یک روایت اجتماعی است که توسط جامعه تعیین می‌شود و نه توسط خود گوینده؛ بنابراین باید همان را در نظر بگیرد. در چنین صورتی است که عبارت «دعوا نکنیم» می‌تواند به رویکرد وفاق ملی تبدیل شود و فرصتی برای گشایش سیاست‌ورزی و دوری از تخریب در جامعه ایرانی باشد. وفاق کمک می‌کند که تعدیل‌هایی از سوی طرف‌های منازعه در داخل در رفتار خود شکل گیرد، بی‌محابا به سراغ مذاکره و تفاهم با طرف‌های خارجی نرویم. در قرارداد با آنان ملاحظاتی حدانگری را در منافع ملی داشته باشیم و در یک کلام هموطنانی از جناح‌های گوناگون رقیب را از خود هراسان نکنیم. یک کار آفرین اقتصادی، یک فعال سیاسی، یک مدیر فرهنگی، یک کشاورز ساده، یک کار موفق می‌کند...

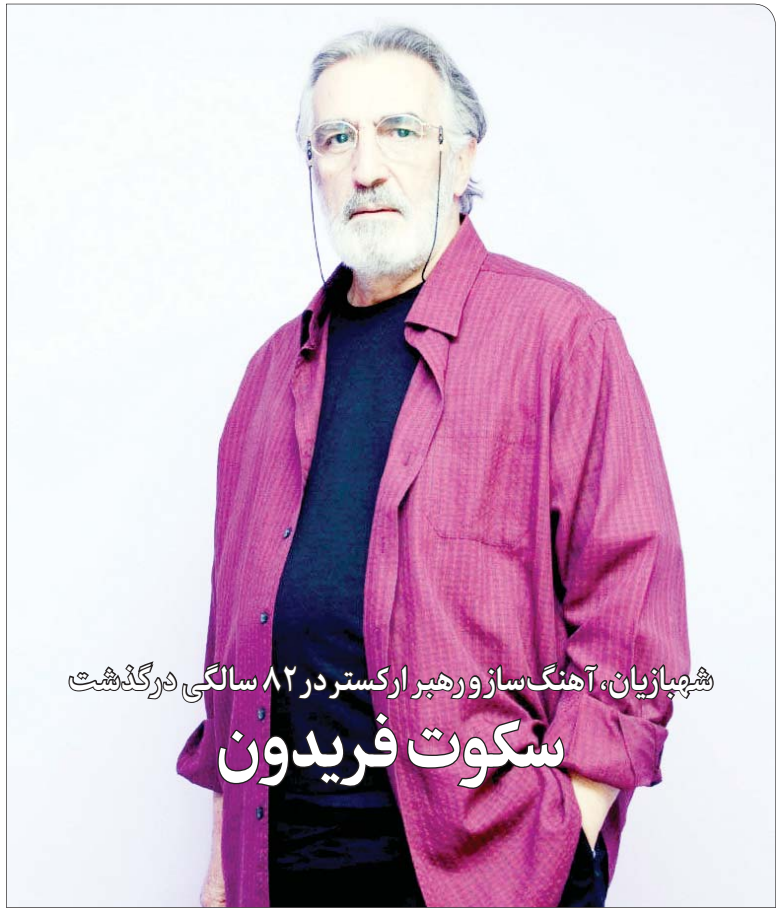
یکشنبه ۲۳ دی ۱۴۰۳
۱۱ رجب ۱۴۴۶
۱۲ ژانویه ۲۰۲۵
سال بیست‌ویکم
شماره ۵۰۲۴
۲۰ هزار تومان
۱۲ صفحه

روزنامه

در «شرق» امروز می‌خوانید: گزارشی از رزمایش نیروهای نظامی که مانوری از توانمندی‌های ملی بود؛ اقتدار ایرانی • اصلاح قیمت برخی اقلام دارویی با افزایش پوشش‌های بیمه‌ای

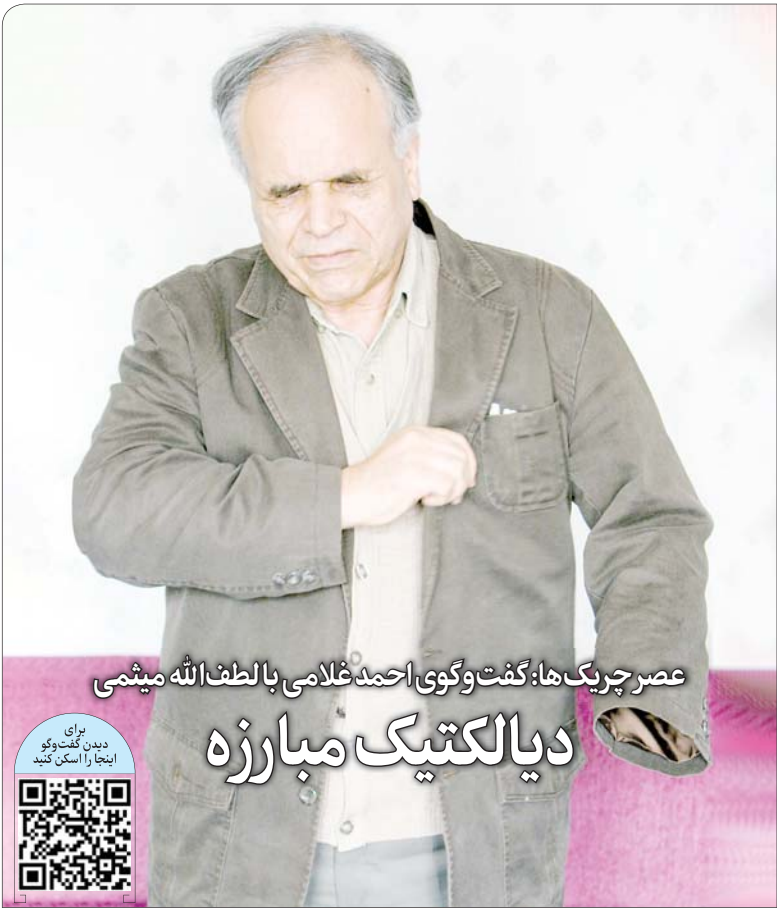
متخصصان مدیریت و اقتصاد با اشاره به چالش‌های کشور، راهکارهایی برای گذر از شرایط فعلی ارائه دادند

وفاق و آرمانی مشترک

شهبازیان، آهنگ‌ساز و رهبر ارکستر در ۸۲ سالگی درگذشت سکوت فریدون

این گزارش را در صفحه ۱۲ بخوانید

عصر چریک‌ها؛ گفت‌وگوی احمد غلامی با لطف‌الله میثمی دیالکتیک مبارزه

این گفت‌وگو را در صفحه ۴ بخوانید. عکس: مهدی حسینی

یادداشت

دفع شر موش

حسین نامری

روانشناس پیشگیری

برابر برخوردار شده و در معرض استرس‌های ریز و کلان قرار بگیرند. علاوه بر این، پیشگیری از سه منظر سیاست‌گذاری، برنامه‌ریزی و سبک زندگی نیز مطرح است؛ هدف نهایی این است که از طریق سیاست‌گذاری‌های کاهش فقر و بی‌عدالتی و طراحی و اجرای برنامه‌های متناسب، سبک زندگی عموم مردم به سمت پیشگیری سوق یابد.

با وجود آنکه در حال حاضر تشکیلات پیشگیری در بسیاری از بخش‌های دولتی و غیردولتی وجود دارد، به نظر می‌رسد عوامل ساختاری مانع از اثربخشی اقدامات صورت‌گرفته در کشور می‌شوند. مهم‌ترین این عوامل عبارت‌اند از: ۱- فقدان راهبرد ملی پیشگیری؛ در حال حاضر اعتبارات درخورد توجهی صرف برنامه‌های آموزشی پیشگیرانه می‌شود. ولی به دلیل اینکه درخصوص نقش وزارتخانه‌ها و دیگر بخش‌های دولتی و غیردولتی، برنامه جامع و منسجمی وجود ندارد، احتمالاً بخشی از منابع تخصیصی به هدر می‌رود. راهبرد ملی پیشگیری در وهله اول انضباط مالی را به دنبال دارد؛ به این معنی که به سهولت می‌توان تمامی اعتبارات در نظر گرفته‌شده در حوزه پیشگیری در بخش‌های مختلف زیستی، روان‌شناختی و اجتماعی را رصد و اثربخشی آنها را سنجید. به نظر می‌رسد طراحی اولیه این راهبرد و در ادامه تأسیس دبیرخانه ملی پیشگیری، به وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی مربوط باشد که متولی سلامت جامعه است. لازم است این وزارتخانه یا هر سازمان یا بخشی که مسئولیت این مهم را به عهده می‌گیرد، بتواند همه ذی‌نفعان را درگیر کرده و وظایف، مسئولیت‌ها و اختیارات پیشگیرانه هر یک از آنها را به شوه‌های مشارکتی مشخص کند. ۲- کیفیت نازل برنامه‌های پیشگیرانه؛ از آنجایی که در حال حاضر برنامه‌های پیشگیرانه به‌عنوان برنامه‌های تخصصی در نظر گرفته نمی‌شوند، معمولاً بسیاری از این‌گونه برنامه‌ها با اصول اجرایی لازم اجرا نمی‌شوند. طبیعتاً وقتی برنامه‌های پیشگیرانه به توزیع پرورشور محدود شده یا مدل آموزش فعال به سخنرانی‌های کلیشه‌ای تزلزل یابد، روشن است که نمی‌توان انتظار اثربخشی داشت. ۳- ضعف در سرمایه انسانی؛ مشخص است که قانون‌گذاری، سیاست‌گذاری و آموزش‌های پیشگیرانه می‌بایست توسط نیروی متخصص اجرا شود. نکته تعجب‌برانگیز این است که در حال حاضر علاوه بر اینکه هیچ رشته دانشگاهی تحت عنوان پیشگیری در دانشگاه‌های کشور وجود ندارد، هیچ واحد درسی نیز ارائه نمی‌شود. به عبارتی، پیشگیری که یکی از پراستفاده‌ترین کلمه‌ها در زبان سیاست‌گذاران و برنامه‌ریزان کشور است، به علت اینکه آنان طی زمان تحصیل خود رسماً هیچ درس دانشگاهی درباره آن را نگذرانده‌اند، از این‌واژه به شکل عام و بدون پشتوانه علمی استفاده می‌کنند. این موضوع در مورد کارشناسان اجرایی نیز صادق دارد که برنامه‌های پیشگیری کشور برای اجرا به آنان سپرده می‌شود؛ حال آنکه آنان فاقد دانش دانشگاهی برای بومی‌سازی، اجرا و ارزیابی صحیح برنامه‌های پیشگیرانه هستند. بر این اساس،

ضروری است که علاوه بر راه‌اندازی رشته پیشگیری در مقاطع تحصیلات تکمیلی، در رشته‌های دانشگاهی مرتبط، پیشگیری به‌عنوان درس عمومی ارائه شود تا کشور دارای سرمایه انسانی بهینه در این حوزه شود. بدیهی است وقتی نمایندگان مجلس، حقوق‌دانان، اقتصاددانان و خصوصاً کابینه دولت و شخص رئیس‌جمهور از اطلاعات علمی موثقی در حوزه پیشگیری برخوردار باشند، امکان وضع قانون‌گذاری‌ها و سیاست‌گذاری‌های پیشگیرانه‌ای وجود دارد و در نتیجه آمار آسیب‌های اجتماعی کاهش خواهد یافت. ۴- ضعف در اجرای قوانین و مقررات؛ «قانون جامع کنترل و مبارزه با دخانیات» از-جمله شاخص‌ترین قانون‌های پیشگیرانه است. در این قانون که دارای ۲۰ ماده است، با وجود نیاز به ویراست جدید، به بسیاری از ابعاد پیشگیرانه و بازدارنده مصرف انواع مواد دخانی توجه شده است، ولی تا رسیدن به اجرای کامل آن، فرسنگ‌ها فاصله وجود دارد. برخوردنکردن با نقض قوانین راهنمایی و ترافیکی توسط موتورسواران، مورد دیگری است که سالانه هزینه‌های مادی و معنوی سرسام‌آوری را بر دوش مالیات‌دهندگان تحمیل می‌کند. بر اساس این موارد می‌توان گفت نظارت‌نداشتن بر اجرای بسیاری از قوانین و مقررات، مانع از این می‌شود که پیشگیری جزئی از فرهنگ کشور شود.

با این اوصاف، بنا بر سه دلیل، شرایط موجود زمینه مناسبی را برای پیشگیری از آسیب‌های اجتماعی فراهم آورده است. اولین دلیل وضعیت اقتصادی حاکم بر کشور است که حساسیت ویژه‌ای را نسبت به مدیریت اقتصادی کشور ایجاد کرده است. قاعدتاً وقتی منابع مالی محدود هستند، لازم است از طریق برنامه‌های پیشگیرانه از هدررفت منابع جلوگیری شود. طبق پژوهش‌های مؤتیق، یک دلار سرمایه‌گذاری در حوزه پیشگیری تا ۵۰ دلار صرفه اقتصادی به دنبال دارد. دومین دلیل، مداوم فضای رکود تورمی کشور است که بستر اجتماعی لازم برای تشدید انواع آسیب‌های اجتماعی را فراهم می‌آورد. در نتیجه مهم‌تر از پرداختن به آسیب‌دیدگان اجتماعی، ممانعت از افزایش آمار آنان است که این مهم فقط از مسیر ایجاد سه‌گانه سیاست‌گذاری، برنامه‌ریزی و سبک زندگی میسر خواهد بود. سومین دلیل، مختصات کشور از نظر خصوصیات لازم برای توسعه است. نیاز به تکرار نیست که ایران از قابلیت‌های ویژه‌ای در توسعه برخوردار است، به شرط اینکه عوامل بازدارنده آن حذف شوند. از این‌رو می‌توان گفت از-جمله عوامل مهم در تسهیل فرایند توسعه، سیاست‌ها، برنامه‌ها و قوانین و مقررات پیشگیرانه است.

قاعدتاً از کشوری که روی کمربند زلزله قرار داشته و مرتب خسارت‌های جانی و مالی سنگینی را متحمل می‌شود، انتظار می‌رود در حوزه قانون‌گذاری و سیاست‌گذاری، به‌گونه‌ای عمل کند که اصول ساختمان‌سازی با بالاترین حساسیت اعمال شود تا تلفات انسانی به حداقل ممکن برسد؛ اما وقتی در برابر پدیده مهیب زلزله، مداخله در بحران بررنگ‌تر از پیشگیری به حساب می‌آید، بدیهی است در حوزه آسیب‌های اجتماعی که از پیچیدگی‌های به مراتب بالاتری برخوردارند، نبود دیدگاه پیشگیری، شرایط فعلی آسیب‌های اجتماعی را به خوبی تبیین می‌کند. در پایان تأکید می‌شود که یکی از جدی‌ترین اصول ناآهسته پیشگیری این است که افراد در شرایط سخت، خودمراقبتی را جدی گرفته و با ارتقای سواد پیشگیری و سرمایه روان‌شناختی تا حد ممکن خود را از ورطه انواع آسیب‌ها دور نگه دارند.

اول ای جان دفع شر موش کن
وانگهان در جمع گندم کوش کن

انتخاب رئیس‌جمهور جدید لبنان و آینده مناسبات تهران-بیروت در گفت‌وگو با ابوالقاسم دلفی

از عون تا عون

برگزیده‌ها

کارشناسان در گفت‌وگو با «شرق» ارسال لایحه تأمین امنیت زنان در برابر خشونت را بررسی کردند

بیم‌وامید برای حمایت از زنان

گزارش تیتربیک را در صفحه ۴ بخوانید

آزمون با گل‌زنی هایش می‌درخشد ولی... جای تو اینجا نیست سردار

۸

به مناسبت هشتادوهمین سال تولد بهرام صادقی و تجدید چاپ «ملکوت»

صدای شکست‌خوردگان تاریخ

۹

محکومیت بدون مجازات ترامپ

۱۱

مخاطرات طبیعی ایران در سال ۲۰۲۵

یادداشتی از مهدی زارع

۱۲

یادداشت

رشد ۸ درصدی

آن‌هم بدون نیاز به سرمایه

ناصرذکاری

کارشناس اقتصادی

سعید جلیلی چند روز پیش در یک سخنرانی به مناسبت هفته بصیرت و روشنگری، گفته است: «بحث‌های غلطی وجود دارد که رشد اقتصادی هشت‌درصدی را منوط به وجود سرمایه می‌دانند. او در ادامه سخنانش از سرمایه و فناوری به‌عنوان مؤلفه‌های رشد یاد می‌کند، اما با قدری تأمل در این سخنان می‌توان دریافت که از دید او عامل سرمایه نقشی بسیار جزئی در این میان دارد، به گونه‌ای که می‌توان آن را حتی نادیده گرفت. دانشجویان رشته اقتصاد از همان سال‌های نخست تحصیل با مفاهیم رشد و توسعه اقتصادی آشنا شده و در سال‌های بعد با مرور مدل‌های رشد درمی‌یابند که رشد اقتصادی متأثر از عوامل متعددی است و نبود هر یک از این عوامل می‌تواند جریان رشد را اگر نگوئیم ناممکن، به طرز محسوسی کند سازد. همچنین با مروری بر تجربه کشورهای که در طول چند دهه گذشته نرخ‌های بالای رشد اقتصادی را تجربه کرده‌اند، می‌توان دریافت که چنین موفقیتی حاصل همراهی همه این عوامل و هوشمندی مدیران در ترکیب آنها و استفاده بهینه از همه ظرفیت‌ها است. به‌عنوان نمونه رشد همه این کشورها با مرهون حضور گسترده در بازارهای جهانی و استفاده از هر فرصتی برای افزایش صادرات بوده است. به گونه‌ای که با صرف از دست‌دادن فرصت حضور در بازار فقط یک کشور، نرخ رشد کاهش می‌یابد.

مآذنی اوست

با کمال تأسف و تأثر در گذشت

مرحوم مغفور مهندس مسعود پاریزی

مدیرعامل شرکت پاسارگاد جنوب را تسلیت عرض نموده و از درگاه ایزد بکتا برای آن مرحوم علو درجات و برای خانواده معززو معظم پاریزی و سایر بازماندگان صبر و شکیبایی آرزومندیم

مدیریت و کارکنان شرکت مهندسی طرح و پالایش